

Изследване на уменията за правилно писане на английски като чужд език на български четвъртокласници

Пенка Кънева

Abstract: Assessing spelling skills in EFL of Bulgarian 4th grade students: The paper presents a survey of Bulgarian 4th grade students' spelling skills. The test results are presented through tables and diagrams, the errors and learning difficulties are discussed.

Key words: English as a foreign language, spelling skills, 4th grade.

ВЪВЕДЕНИЕ

В началните етапи на ограмотяването по чужд език се поставя акцент върху овладяването на графиката и правописа. Без тези два компонента е невъзможно писменото изразяване на мисли, а писмената продукция на реч е една от специфичните крайни цели на чуждоезиковото обучение [1, 3, 4, 5]. Правописните умения са част от техническия компонент на писането (което освен технически има и съдържателен компонент). Те се свързват с точното предаване на звуковия състав на думите посредством определена графична система и със спазването на установените в езика правописни правила [2].

Формирането на умения за правилно писане на английски като чужд език е актуален проблем на българското образование поради:

1. Големия брой ученици в етапа I – IV клас, които избират да изучават английски като задължителен, и необходимостта да се предизвика и насърчи техният интерес към чуждия език, в частност, към писмената му реч, като средство за общуване.

2. Специалното внимание към ограмотяването по чужд език, декларирано в актуалната учебна документация.

3. Сложността на английската писмена система, различията между системите на българския и английския език и предизвикателствата към ограмотителния процес, които те пораждат.

4. Съвременните тенденции в чуждоезиковото обучение – дидактиката на многоезичието и изключително голямото значение, което тя отдава на езиковия опит по първия чужд език.

Изложените аргументи насочват към **целта на експерименталното изследване**, представено в настоящото изложение, а именно: проучване на процеса на формиране на умения за правилно писане на английски като чужд език в началния етап на основната образователна степен в българското училище.

Обект на настоящото изследване е обучението на английски като чужд език в началния етап на основната образователна степен, а **предмет** - спецификата на процеса на формиране на умения за правилно писане на английски като чужд език в началната образователна степен на българското училище.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Основният изследователски метод - констатиращият дидактически експеримент - е приложен през втората половина на месец май 2012 година в ОУ „Бачо Киро“ в гр. Велико Търново. Обработени са тестовете на 127 ученици от началната образователна степен: 41 второкласници от II а и II г клас, 51 третокласници от III а и III в клас, 35 четвъртокласници от IV в и IV г клас, но поради ограничението обем, тук се анализират само резултатите, получени от извадката на четвъртокласниците. Изследваните ученици са обучавани със следния хорариум: в първи клас - 2 ч. ЗИП седмично; във втори клас – 2 ч. ЗП и 2 ч. СИП (общо 4 ч. седмично); в трети и четвърти клас - 3 ч. ЗП и 1 ч. СИП (общо 4 ч. седмично).

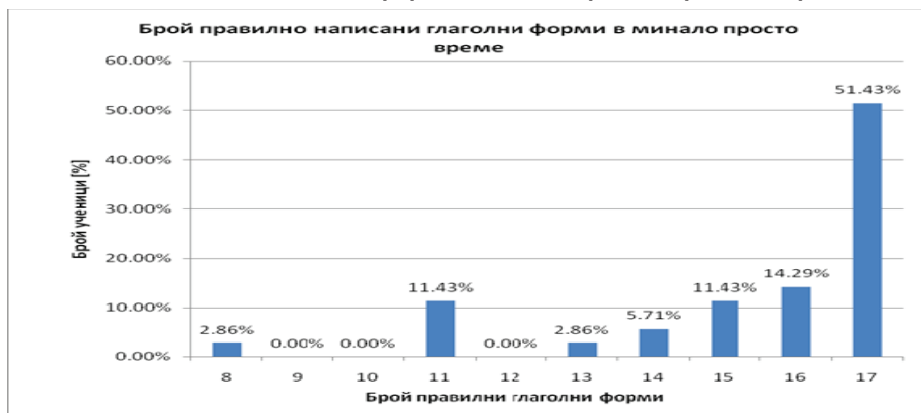
Първият критерий на експерименталното изследване е: "брой употребени лексикални единици/брой на съставените изречения ", **вторият критерий** е: „брой на правилно написаните структурни елементи на писмената реч (букви, лексикални единици, изреченията с правилна пунктуация, съгласуваност на думите, правилен словоред). Задачите от тестовете се анализират и по отношение на видовете грешки и броя на учениците, които са допуснали този вид грешка. Това е **третият критерий** на изследването.

Приложените тестове не са специално конструирани за диагностичния експеримент, а са по материали от учебното съдържание на комплекса *Blue Skies for Bulgaria*. И двете задачи, включени в теста за четвърти клас, са от последния преговорен урок на граматичната тетрадка [6].

Анализ на резултатите от констатиращия дидактически експеримент в четвърти клас

Първата задача от приложения диагностичен тест изисква поставяне на дадени глаголи в минало просто време на обозначени места в текст; диагностицира чрез втория и третия критерий. Глаголите са правилни (*live, look, want, brush, clean, tidy, cook, dress*) и неправилни (*have, read, do* и спомагателният глагол *to be*). За да бъдат написани правилно формите на глаголите в минало просто време, трябва да се приложат правилата за добавяне на окончанието *-ed* към правилните глаголи и да се знаят формите на неправилните глаголи. *Диаграма №1* изобразява броя на правилно написаните глаголни форми в минало просто време.

Диаграма №1. Разпределение на броя на правилно написаните глаголни форми в минало просто време в първа задача.

Половината от учениците (51,43%) са написали правилно всички глаголни форми в минало просто време в първата задача, общо 17. Останалите (45,72%) имат между 11 и 16 глаголни форми с верен правопис, т.е. написали са повече от половината глаголни форми правилно. Само 2,86% от децата са с по-малко от половината верни отговори (правилни 8 от общо 17 глаголни форми в минало просто време). Може да се обобщи, че изследваните четвъртокласници умеят да употребяват изучените правилни и неправилни глаголи в минало просто време и пишат правилно техните форми.

Информация за трудностите, които срещат, когато пишат глаголни форми в минало просто време, дава *Таблица №1*.

Таблица №1. Брой и процент на типовете грешки в първа задача.

Глагол	Брой деца, които не са го написали правилно (написаните от тях форми)
<i>live</i>	1 (2.9%) (<i>left</i>)
<i>look</i>	1 (2.9%) (<i>lok</i>)
<i>want</i>	2 (5.7%) (<i>wont</i>)
<i>brush</i>	1 (2.9%) (<i>brush</i>)
<i>clean</i>	2 (5.7%) (<i>clen, cleaned</i>)
<i>tidy</i>	12 (34.3%) (<i>tided, tidyed, tidy, tidies, tid</i>)
<i>cook</i>	1 (2.9%) (<i>cok</i>)
<i>dress</i>	2 (5.7%) (<i>dressed, dres</i>)
<i>have</i>	0 (0%)
<i>read</i>	11 (31.4%) (<i>road, readed, red, rad</i>)
<i>do</i>	1 (2.9%) (<i>does</i>)
<i>to be</i>	4 (11.4%) (<i>will be, is</i>)

Една трета от учениците (31,4%) се затрудняват при употребата на формите на неправилните глаголи. Примерът с глагола *read* и написаните от учениците варианти на формата му за минало просто време (*road, readed, red, rad*) води към предположението, че те се смущават от изключенията – при повечето неправилни глаголи формите за минало просто време и за миналото причастие са различни от основната, при посочения глагол те съвпадат при писане, а се различават при четене. Този тип грешки могат да бъдат свързани с принципа на творческото конструиране, характерно за ранното езиково обучение, за който говори Т. Шопов, а именно: децата генерализират правилата в речта си, те търсят системата, която се управлява от правила. Авторът нарича това кратко „отбягване на изключенията“ [7].

Същото предположение е валидно и за другата голяма група грешки – образуването на формата за минало просто време на глагола *tidy*. Тук 34.3% са се сгрешили при прилагане на изключението на правилото за добавяне на окончанието *-ed* (глаголите, които в основната си форма завършват на *-y*, променят *-y* в *-i* и едва след това приемат окончанието за минало просто време *-ed*).

Една десета от учениците (11,4%) са сгрешили употребата на формата на неправилния глагол *to be* за минало просто време. Вероятно липсата на подобно явление в родния език на децата (неправилни глаголи) оказва своето влияние.

Втората задача изисква съставянето на осем изречения, които отговарят на поставените към текста от първата задача въпроси: пет, които изискват кратък отговор, и три въпроса с въпросителна дума - от типа *Wh-questions*. Задачата проверява и уменията за четене с разбиране, но анализът акцентува върху правописа на дадените отговори. Диагностиката на уменията за правопис е по втория и третия критерий. На *Диаграма №2* е изобразен броят на правилно написаните изречения.

Диаграма №2. Разпределение на броя на правилно написаните изречения във втора задача (спелинг, пунктуация, смисъл, без липсващи думи)

Една пета от четвъртокласниците (20%) са написали всички изречения с правилен спелинг, пунктуация и без липсващи думи. По-голямата част от тях (57,13%) са съставили правилно между четири и седем изречения, т.е. повече от половината възможни. При една пета от изследваните лица (22,86%) са регистрирани само по едно, две или три правилни изречения – под 50% от възможните. Направените грешки са описани в Таблица №2.

Таблица №2. Брой и процент на видовете грешки във втора задача

Вид грешка	Брой на учениците, които са я допуснали (% спрямо общия брой на изследваните)
грешен правопис на отделни думи (<i>because, becauce, because; plaing, didan't, freand</i>)	10 (28.6%)
липсващо окончание за минало просто време <i>-ed</i> към правилните глаголи	2 (5.7%)
неправилна форма на краткия отговор: <i>Yes, he did.</i> (<i>Yes, he play.; Yes, he look.</i>)	3 (8.6%)
неправилна форма на краткия отговор: <i>No, he didn't. (No, he did.; No, he didn.)</i>	3 (8.6%)
липсващ глагол в изречението (<i>He ___ bored. (was); He ___ no friends. (had); They ___ his room. (tidied)</i>)	4 (11.4%)
липсващ предлог <i>with</i> (<i>He didn't play ___ the children.</i>)	2 (5.7%)
фактологически (поради неразбиране на текста)	8 (22.9%)

Забележка: Нужно е да се отбележи, че някои ученици са допуснали даден вид грешка по няколко пъти, но в таблицата са преброени по веднъж, а не с всичките им грешки.

Близко една трета от децата (28.6%) са сгреслили правописа на отделни думи. Причините за регистрираните грешки се свързват с фонетичния правопис (*because, becauce, because, didn't, freand*) или с неумението да се прилага правилото за добавяне на окончанието *-ing* към основните форми на думи, които завършват на *-y* (*plaining*). Една пета от учениците (22.9%) са дали фактологически грешни отговори (поради неразбиране на текста). Например на въпроса *Did he brush his own hair?* има дадени отговори: *Yes, he did*. За да отговорят правилно, учениците трябва да извлекат информация от следната част на дадения текст: *The prince's servants did everything for him. They brushed his hair...* т.е. да умеят да четат и разбират прочетеното. Почти една пета (17,2%) грешат при съставяне на кратките отговори в минало просто време: *Yes, he did./ No, he didn't. (Yes, he play.; Yes, he look.; No, he did.; No, he didn.)*. Грешките в тази група са и граматически (незнание на конструкцията, и правописни – най-често с фонетичен правопис на някои думи). Също една пета (22,8%) са пропуснали да напишат глагол в изреченията (*He ___bored. (was); He ___no friends. (had); They ___his room. (tidied)*, предлог (*He didn't play ___the children.*) или окончание за минало просто време *-ed* към правилните глаголи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение може да се каже, че изследваните четвъртокласници са в **етап на преминаване от фонетичен към морфемен правопис**, който е свързан с правилен запис на значещите части на думата, на окончанията (в случая - за минало просто време), на гласните със сложен правопис. Срещат **трудности с изключенията от правилата и с явленията, които липсват в родния им език**. Тези трудности обаче не им пречат да дават верни правописни варианти на повече от половината възможни отговори (97, 15% от четвъртокласниците - на първата и 77,13% - на втората задача). Изводът е, че по-голямата част от учениците **умеят да пишат правилно изучените лексикални единици**.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] А. Илиева. За писмената реч в обучението по чужд език. София. Народна просвета 1964.
- [2] А. Илиева. Методика на чуждоезиковото обучение. София. Наука и изкуство. 1987, 274.
- [3] П. Патев. Методика на френския език. София. Наука и изкуство, 1983.
- [4] П. Стефанова. Методика на чуждоезиковото обучение. София: Парадигма. 1998.
- [5] П. Стефанова. Чуждият език в началния етап на основната образователна степен.// Университетски курс по ранно чуждоезиково обучение. УИ „Св. Климент Охридски“, 2008.
- [6] R. Holt. Blue skies for Bulgaria: Grammar Book for the 4-th grade. - Harlow : Pearson Education, 2005. ISBN 1405 83754 3, 60-61.
- [7] Т. Шопов. Съвременните езици. Подходи, планове, процедури. Международно висше бизнес училище. Благоевград, 2004, 21.

За контакти:

Гл. ас. д-р Пенка Тодорова Кънева, катедра “Начална училищна педагогика”, ВТУ “Св. св. Кирил и Методий”, тел.: 062-63-58-53 (1-606), e-mail: p.kuneva@gmail.com

Докладът е рецензиран.